

KEURUULAINEN VAISSIN SUKU

Kokemuksia sukukirjan tekemisestä.

Voidaan kysyä, miksi pitäisi tehdä sukukirja, miten se olisi hyvä tehdä ja mikä on sukukirja. Mielestäni sukukirjalta on edellytettävä, että yksien kansien sisältä saa sekä yleispiirteisen, että yksityiskohtaisen kuvan suvusta ja sen jäsenistä useiden sukupolvien ajalta. Jotta julkaistua sukututkimusta voidaan sanoa sukukirjaksi, siinä tulee olla sisältöä määrällisesti: tavallisesti vähintään viidestä sukupolvesta (usein jopa 15 polvesta), useista kymmenistä perheistä (usein useasta sadasta perheestä). Sukukirjan tutkimukset eroavatkin tavallisesta sukututkimuksesta lähinnä vain määrän osalta. Kirjan tekeminen vaatii melkoiset voimavarat. Se vaatii aikaa, rahaa sekä tietoa ja taitoa. Siten kirjan tekemistä suunnittelevien kannattaa harkita miten kirjan tekee ja kuunnella muiden kokemuksia.

Tässä kerron lähinnä tutkimuksen tekijän näkökulmasta omia kokemuksiani Vaissin sukukirjan tekemisestä. Kirja on parhaillaan painossa ja siten tutkimusten osalta valmiina.

Vaissin talo, josta suvulle on otettu nimi, sijaitsee Keuruulla. Suvun juuria, joita on johdettu Mäntän talosta (nyk. Mäntän kaupungissa), voidaan luonnehtia hämäläisiksi.

Suunnitelmallisuus

Suunnitelmallisuus kannattaa aina. Sukukirjan tekijän suunnitelmassa voisi olla hahmoteltuna seuraavat asiat:

- A Sisältö: - Suvun rajaus
- kirjan luonne
- tavoitteet
- B Toteutus: - lähdepohja
- työntekijät ja heidän vastuualueensa

C Aikataulu

D Rahoitus.

Suunnitelman teko kannattaa, vaikka se ei sellaisenaan toteutuisikaan. Sanoetaanhan, että hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

*

Vaissin sukukirja toteutettiin suunnitelman puitteissa. Ennen kuin varsinainen suunnitelma voitiin laatia oli tehty aika paljon työtä. Näiden esitöiden yhteydessä ei vielä ajateltu kirjan tekemistä. Yleensä suvun piirissä on joku suvun menneisyydestä erikoisesti kiinnostunut henkilö, joka alkaa tutkia tai tutkituttaa. Näin oli Vaissinkin suvussa. Vaissin talon vanhempi isäntä oli järjestänyt kotiarkistonsa kuntoon ja selvitytti muista arkistoista erilaisia lisätietoja. Hän päätti kutsua sukulaisensa koolle.

Vuoden 1985 elokuun alussa sukua kertyi taloon odotettua enemmän. Ilmapiiri oli innostunut ja yleinen mielipide oli, ettei innostusta saisi päästää valumaan hukkaan. Samalla kun päätettiin sukukirjan tekemisestä päätettiin myös sukuseuran perustamisesta. Vanhempi polvi toivoi, että kirja valmistuisi niin pian, että hekin sen näkisivät.

Tämän jälkeen laadittiin seuraavallinen suunnitelma:

A. Kantaisäksi valittiin Pietari Tuomaanpoika (1761-1838) ja hänen elämäkertansa päätettiin selvittää tarkasti. Kantaisän valinta on kirjan kannalta keskeinen ratkaisu. Pietariin päädyttiin useista syistä. Hän on vanhin suvun jäsen, joka asui Vaissin talossa; perimätieto ulottui juuri ja juuri häneen asti; Pietaria voitiin pitää eräänlaisena merkkiphenkilönä suvussa ja oletettavasti

jälkipolvet mahtuisivat yhteen kirjaan.
B. Selvitetään Pietarin mieskantaiset esipolvet.

C. Tutkitaan Pietarin koko jälkipolvisto aina nykypäivään asti siten, että heistä saataisiin mukaan elämäkerrallista tietoa ja muuta sukua elävöittävää aineistoa. Muiden sukuseurojen kanssa yhteiset sukuhaarat päätettiin rajata erilleen. Näitä oli kaksi aika laajaa haaraa, toinen oli kokonaisen Ähtärin Sipilän suvun ja toinen osan Keuruun Murtomäen sukua yhteinen.

D. Tutkimuksiin varattiin kaksi vuotta ja kirjan painatusvaiheeseen puoli vuotta.

E. Rahoitus ennakkotilausten avulla.

Suunnitelmaa voidaan pitää rohkeana, koska liikkeelle lähdettiin nollatilanteesta. Ainoat voimavarat, joita vastaperustetulla seuralla voidaan katsoa olleen olivat esitöihin perustuvia henkisiä eväitä. Aikatauluksi valittiin lyhin mahdollinen, joten ei ole yllättävää, että tutkimusvaihetta jouduttiin jatkamaan puoli vuotta.

Suoritustapa

Kirjan tekijänä vastuullani olivat tutkimukset vanhimmista ajoista nykypolviin. Suvun jäsenen toivottiin itse ilmoittavan omat tietonsa ja niiden lähiomaistensa tiedot, jotka itse eivät ole vastaamassa. Elämäkerrallisia tietoja ei ilman suvun jäsenten omaa aktiivisuutta olisi saatu laajemmin kokoon. Tarkoitus oli pitää virkatodistusten tilaustarve pienenä. Tältä osin tavoite toteutui vain aktiivisimmissa sukuhaaroissa. Sitä vastoin perimätiedon ja muun sukukirjaa elävöittävän aineiston määrä ylitti ennakko-odotukset.

Havainnollinen ja elävä suku

Keskeinen tavoite Vaissin sukukirjan laatimisessa oli saada suku kirjan sivuilla eläväksi ja luettavaksi siten, ettei tekstin ymmärtäminen vaadi esim. yliopistollista arvosanaa Suomen historiassa. Elävöittämisessä käytettiin runsaasti karttoja, näytteitä vanhoista asiakirjoista ja valokuvia. Tältä osin Vaissin sukukirja ei kovin paljon eroa muista sukukirjoista.

Erikoista Vaissin sukukirjassa ovat "tietoiskut" hyvin erilaisista aiheista.

Vanhimpien aikojen yhteydessä niiden avulla selitetään erillisluvuissa lyhyesti mm. autio-termiä (suku on asuttanut useita autioita), rippikirjoja ja Talonpojan verotusta. Uudempien polvien yhteydessä tietoiskuissa kerrotaan perimä- ja muistitietoa. Mainittakoot tällaisista otsikot Vaissilan seitsemästä veljeksestä, Miksi nimi Helén ja Myrsky Näsi-järvellä v. 1929.

Ongelmia

Jokaisen suvun tutkimuksessa tulee ongelmia vastaan. Kirjan kokoisessa tutkimuksessa ongelmia on paljon ja monenlaisia.

On ongelmia, jotka voidaan ennakoida ja joihin siten voidaan varautua. Vais-sin suvun osalta tällaisia olivat mm. ulkomaille muuttaneet. Useimmat niistä, joihin saatiin yhteys ulkomailla, antoivat merkittävän panoksen sukukirjaan välimatkasta huolimatta. Toisaalta useimmat niistä, joiden jälkipolviin sukulaisilla ei ole ollut vuosikymmeniin yhteyttä, jäivät selvittämättä.

Ennakoitavissa oli myös se, että elävöittävää ja elämäkerrallista aineistoa kertyy toisista sukuhaaroista enemmän kuin toisista. Kaikkiin sukuhaaroihin pyrittiin löytämään joitakin kuvia tms. Silti yksi sukuhaara oli niin passiivinen ja osin vastahankainen, ettei siihen saatu yhtään valokuvaa. Ehkä tuokin haara herää kun uusi laitos kirjasta tehtä-neen seuraavan sukupolven aikana.

Ennakoitavissa olivat myös suvun varhaisimpien polvien tutkimusongelmat. Tutkimusten alkuvaiheessa ei voida tietää kuinka vanhaan aikaan sukujuuri voidaan selvittää.

*

Sukukirjaa tehdessä vastaan tulee myös yllätyksiä. Vaissin suvun kohdalla osa näistä ei ollut asioina yllättäviä, vaan ongelmien laajuus oli yllättävää. Tällaisena pidän nykypolvien tutkimusta, sen ulottamista julkaisuhetkeen asti. Se vaati huomattavasti enemmän aikaa ja vaivaa kuin oli arvioitu ja silti joitakin puutteita oli pakko hyväksyä.

Vaikka pyrin kaikki laajimmat osat ja lähinnä olevat osat tutkimaan itse silti virkatodistuskulut eri seurakunnista olivat ennakoituun nähden kaksinkertai-

set. Virkatodistusten viipyminen ja kirjava taso ovat yleensä seikkoja, joita suunnitelmia tehdessä ei aina muista.

Jokainen suku on oma kokonaisuutensa ja sukukirjassa sen ominaisuudet tulisi saada esille. Siten mitä tutkimukset tuovat tullessaan, sisältää myös yllätyksiä. Tällaiset yllätykset ovat yleensä myönteisiä asioita, koska ne rikastuttavat sukukirjaa. Ongelma on lähinnä siinä, että monet yllätykset jäävät löytymättä ilman sukulaisten omaa aktiivisuutta.

Tutkija - sukuseura - sukulaiset

Voidaan kysyä, onko sukukirjan tekemisessä sukuseura välttämätön. Käytännössä näin yleensä on, koska ilman sukuseuraa ei ole helppo saada riittäviä voimavaroja kirjan julkaisemiseen ja tutkimuksiin. Moni tutkimus jää tekemättä ja ilmestymättä resurssien puuttuessa.

Toimivasta sukuseurasta on sukukirjan tekijälle korvaamaton apu. Sukuseurasta on apu

- tutkimuksista tiedottamisessa sukulaisille
- koottaessa valokuvia ja tietoja suvusta
- tietoja tarkistettaessa ja täydennettäessä

Vaissin sukukirjaa tehtäessä sukuseura oli välttämätön, jotta nykypolville suunnattu kyselytutkimus onnistui. Tämä seuran aktiivinen toiminta säästi tutki-

jan aikaa ja vaivaa. Virkatodistustilauksissakin olisi voitu enemmän säästää, ellei muutamien tapoihin kuulu vastata myöhässä, vasta kun kirjan pitäisi olla jo painossa.

Vaissin suvusta ja sukukirjan tekemisestä saamieni kokemusten nojalla voin suositella selkeän roolijaon tekemistä tutkijan ja sukuseuran aktiivihenkilöiden välillä siten, että molemmat tukevat toistensa toimintaa. Kokemukseni yhteistyöstä ovat myönteiset.

Sukukirja - miksi ?

Miksi tehdä sukukirja kun tekemättäkin voi olla? Perusvastaus sisältyy kysymykseen, miksi ylipäätään tutkia sukua. Sukukirja merkitsee vain julkaistua laajahkoa sukututkimusta. Sukututkimuksen tekemiseen taas syitä on paljon, kullakin omansa. En käy niitä luettelemaan. Sukututkimusta tehneinä tunnemme ne kyllä.

Sukukirjan tekoon yleisohjeeksi sopinee vanhan kansan viisaus, että meitä on moneksi ja meitä myös olkoot moneksi. Vaissin suvusta puhuttaessa tämä on ilmaistu sanomalla, että maailmassa on 99 lajia hulluja ja vaissilaiset vielä sen päälle.